

ПРАВИЛА ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ АРХІТЕКТОРА

Загальні положення

Кожен архітектор, займаючись проектною практикою, науковою діяльністю або працюючи в державних і місцевих органах виконавчої влади у справах містобудування та архітектури, повинен дотримуватися норм професійної етики, що викладені в Правилах професійної етики архітектора (далі – Правила).

Правила розроблено з урахуванням Угоди з питань етики і поведінки, прийнятій на Генеральній асамблеї Міжнародної спілки архітекторів (далі МСА) в Пекіні, 1999 р., рекомендацій Ради архітекторів Європи (АСЕ) та Статуту Національної спілки архітекторів України (далі – Статут, Спілка).

Правила можуть змінюватись і доповнюватись відповідно до змін в законодавстві України.

Конфліктні ситуації, що виникають з приводу порушення Правил між архітектором і громадськістю, архітектором і замовником, архітектором і підрядником, архітектором і державними органами містобудування та архітектури, а також між колегами, вирішуються виключно комісіями з авторського права та професійної етики архітектора Спілки або її місцевих організацій (далі – Комісія) згідно положень про них.

Порушення архітектором Правил, в залежності від ступеня моральної і матеріальної шкоди, яку ним завдано, тягнуть за собою:

- A попередження про неприпустимість порушень етичних норм;**
- B публічне громадське осудження;**
- C для членів Спілки – позбавлення членства в Спілці;**
- D позбавлення кваліфікаційного сертифікату та виключення з Реєстру архітекторів України.**

Рішення про міру стягнення за порушення етичних норм у п.п. А та В приймаються комісіями місцевих організацій Спілки та затверджуються їх правліннями.

По порушеннях рівня С – висновки Комісії Спілки передаються до правління Спілки для прийняття рішень відповідно до Статуту Спілки.

По порушеннях рівня D – висновки Комісії Спілки також передаються до правління Спілки для прийняття рішень. Подальші дії здійснюються згідно чинного законодавства.

1. Загальні обов'язки архітектора

1.01. Архітектор в своїй професійній діяльності ставиться до інтересів замовника з позицій інтересів суспільства. Архітектор зобов'язаний сприяти збереженню системи загальнолюдських цінностей, природного середовища та культурного надбання, прагнути підвищення якості життя людини, усвідомлюючи моральну відповідальність за наслідки своєї діяльності для суспільства.

1.02. Архітектор повинен прагнути до постійного поповнення та підвищення професійних знань, майстерності і якості професійних послуг.

1.03. Архітектор повинен сприяти розвитку наукових і технічних досягнень в містобудуванні та будівельній галузі.

1.04. Робота архітектора над законами, нормативними документами, які стосуються професійної діяльності як на державному, так і на місцевому рівнях, повинна виконуватись в умовах відкритості та колегіальності.

1.05. Архітектор зобов'язаний сприяти інформуванню громадськості та об'єктивному висвітленню власної архітектурної діяльності.

2. Обов'язки по відношенню до професії

2.01. Архітектор, незалежно від громадського становища та посади, здійснює професійну діяльність у повній відповідності з чинним законодавством України та цими Правилами.

2.02. Архітектор в своїй професійній діяльності керується інтересами архітектурної професії, підтримуючи усіма своїми діями гідність та довіру до себе усіх суб'єктів архітектурної діяльності.

2.03. Архітектор в своїй професійній діяльності керується принципом незалежності від політичних, ідеологічних, корпоративних чи ситуативних впливів на його творчість, прийняття рішень, експертні висновки та рецензії.

2.04. Архітектор повинен уникати:

- публічних оцінок архітектурних рішень до офіційного оприлюднення автором (авторами) завершених робіт або їх етапів та надання дозволу на використання свого імені для подібних оцінок;
- оприлюднення та оцінки колективної роботи без згоди інших членів авторського колективу;
- скріплення власними підписами (печаткою) ескізів, креслень, моделей або документів, що мають відношення до професійної діяльності, якщо вони не були розроблені ним особисто або за його безпосередньою участю;
- виконання на вимогу замовника проектних робіт у скорочений термін, якщо це може спричинити зниження якості роботи або порушення норм чинного законодавства;
- дискримінації будь-кого за ознакою расової, статевої та релігійної приналежності, цивільного стану, інших ознак, встановлених правовими та етичними нормами світового співтовариства.

2.05. Архітектор, якщо він не є керівником проекту (відповідальним виконавцем) і не має певних, зумовлених авторською угодою повноважень, не повинен входити в будь-які відносини із замовником або підрядником без санкції відповідального виконавця.

2.06. Архітектор не може подавати роботу від імені іншої особи, а також подавати роботу іншого архітектора від свого імені.

2.07. Архітектор не має права свідомо погоджуватись на виконання робіт за розцінками, нижчими за мінімальні, які визнані Спілкою, що може призвести до несумлінної конкуренції, демпінгового зниження вартості робіт та погіршення якості архітектурних рішень.

2.08. Архітектор отримує винагороду тільки у формі гонорарів і виплат, зазначених у відповідному договорі (авторській угоді, контракті).

2.09. Архітектор страхує свою професійну відповідальність згідно з законодавством України.

3. Обов'язки архітектора перед замовником

3.01. Архітектор не може вступати в договірні відносини із замовником, якщо йому відомо про порушення законних прав третіх осіб. Якщо про такі порушення стає відомо під час виконання робіт, архітектор повинен їх призупинити до вирішення питань із замовником і особами, чії законні права при цьому порушуються.

3.02. Архітектор повинен уникати створення у замовника помилкової уяви про свої професійні можливості, а також коментувати перед замовником творчі та інші професійні можливості своїх колег.

3.03. Архітектор не повинен погоджуватись на виконання робіт, якщо не досягнуто чіткої письмової домовленості із замовником про їх обсяг, розподіл відповідальності, розмір договірної ціни, а також умови припинення або скасування договору.

3.04. Архітектор повинен відмовитися від виконання робіт, якщо вимоги замовника протирічать чинному законодавству, будівельним нормам, вихідним даним на проектування та переконанням і професійній гідності архітектора.

3.05. Архітектор повинен зберігати таємницю конфіденційної інформації, отриманої при виконанні роботи, і не може використовувати її для нанесення шкоди замовнику та іншим особам. Звільняє його від збереження професійної таємниці лише пряма письмова згода замовника або обумовленість згідно з чинним законодавством.

3.06. Архітектор як відповідальний виконавець зобов'язаний своєчасно інформувати замовника про хід виконання робіт та обставини, які впливають на якість, терміни та вартість виконуваних робіт і можуть призвести до утиску законних інтересів сторін.

4. Особливості відносин архітектора з підрядником

4.01. Архітектор повинен за будь-яких обставин зберігати свою професійну незалежність і уникати випадків, коли інтереси підрядника входять в протиріччя з професійною гідністю архітектора, інтересами замовника, суспільства та держави.

4.02. Архітектор не може представляти перед замовником інтереси підрядника або працювати одночасно в підрядному підприємстві. Робота архітектора у комплексних проектно-будівельних підприємствах регулюється відповідними нормами чинного законодавства.

4.03. У разі конфлікту з підрядником архітектор повинен своєчасно повідомити замовника про наявність та сутність конфлікту. Вирішення конфлікту здійснюється лише за участю усіх сторін конфлікту.

5. Обов'язки архітектора у взаєминах з колегами

5.01. Архітектор не може використовувати своє службове положення, яке може надавати переваги в отриманні замовлень і в питаннях авторського права, проти інших архітекторів.

5.02. Архітектор не має права заохочувати жодним чином будь-яких осіб з метою отримання замовлення чи посадового призначення.

5.03. Архітектор не має права брати участь в архітектурних конкурсах, які не відповідають положенню про проведення конкурсів і не підтримані або визначені неприйнятними МСА, Спілкою та її місцевими організаціями.

5.04. Архітектор, який бере участь у конкурсах, повинен уникати до прийняття рішення журі будь-яких пов'язаних з участю в конкурсі контактів з членами журі безпосередньо або через інших осіб.

5.05. При обговоренні конкурсних проектів архітектор або уповноважена ним особа може захищати позитивні якості своєї роботи і не оголошувати недоліки в роботах колег-конкурентів.

5.06. Якщо архітектор бере участь в розробці програми конкурсу або працює у складі журі чи громадської експертизи, він не може брати участь у проектуванні об'єкту після прийняття рішення журі або якимось іншим чином залучатися до роботи над цим проектом.

- 5.07. Архітектор повинен відмовитись від участі в складі журі конкурсу, якщо йому стало відомо про участь у конкурсі членів колективу, в якому він працює, або прямих родичів.
- 5.08. Архітектор, який займає адміністративну посаду в проектній установі, не має права використовувати своє службове положення для втручання в творчість підлеглих архітекторів та обмежувати їх авторські права.
- 5.09. Архітектор не має права заявляти про своє авторство у роботі, в якій його участь не підпадає під законодавче визначення авторства.
- 5.10. Формування авторських колективів (колективів співавторів) повинно відбуватись на підставі авторських угод із зазначенням об'єктів авторства, принципів розподілу гонорару, надання повноважень в захисті проекту, його презентації, т. ін. Авторська угода уточнюється в залежності від фактичного творчого внеску кожного із співавторів після повного завершення проектних робіт.
- 5.11. Архітектор має з повагою відноситись до своїх співробітників і фахівців суміжних професій.
- 5.12. Архітектор не може домагатися замовлення або виконувати доручення замовника, якщо йому відомо, що останній користується по цьому об'єкту послугами іншого архітектора. Архітектор повинен з'ясувати всі обставини попередніх взаємин замовника на цьому об'єкті та отримати документальне підтвердження про закінчення дії чи розрив договору і письмове підтвердження відсутності претензій до замовника автора (авторів) попередньої розробки.
- Архітектор може прийняти доручення замовника у разі зміни у законному порядку функціонального призначення об'єкту або значного коригування завдання на проектування, що унеможлиблює подальше використання попередніх архітектурно-містобудівних рішень.
- Архітектор не може використовувати архітектурні ідеї свого попередника без письмової згоди автора на таке використання.
- 5.13. Архітектор не може дозволяти собі усних чи письмових висловлювань стосовно колеги, якщо вони ганьблять його професійну або людську гідність; він може спрямовувати критичні зауваження на твори архітектури, а не на особистість колеги.
- 5.14. Об'єктом архітектурної критики можуть бути лише завершені або офіційно представлені на розгляд проектні матеріали та закінчені будівництвом твори архітектури.
- 5.15. Архітектор не може відмовляти в наданні колезі для взаємного погодження, в межах необхідної достатності, архітектурних креслень та інших документів по об'єктах, що проектуються, коли йдеться про загальні містобудівні рішення.
- 5.16. Архітектор повинен дотримуватись принципу спадкоємності рішень при завершенні будівництва об'єкту (комплексу об'єктів), запроектованого іншим автором або при реконструкції історичних будівель і комплексів, прагнучи до максимального узгодження основних принципів з авторами попередніх рішень.
- 5.17. Архітектор може за дорученням замовника приступити до виконання робіт по наступній стадії проекту, автором якого є інший архітектор, лише після його письмової згоди та досягнення домовленості про характер співпраці та розподілу авторського права.
- 5.18. Співпрацюючи з архітектором з іншої країни над об'єктом, що розташований на українській території, архітектор повинен надати необхідну інформацію про особливості архітектурної діяльності в Україні.
- 5.19. Архітектор, який виконує функції керівника підприємства, має забезпечувати гідні умови праці співробітників та її оплати.
- 5.20. Архітектор повинен вибудовувати свою професійну репутацію, виходячи з власних авторських робіт, водночас віддаючи належне іншим колегам за їх професійні здобутки.
- 5.21. Архітектор зобов'язаний повідомляти іншого архітектора про своє залучення до оцінки його діяльності, окрім випадків, обумовлених чинним законодавством.
- 5.22. Архітектор, якій є посадовою особою в органах державної влади або місцевого самоврядування, має відмовитись від заняття будь-якої керівної посади в Спілці або в іншому професійному об'єднанні архітекторів.